

สรุปองค์ความรู้

การบูรณาการกิจกรรมนักศึกษา เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย

เรื่อง Organic Green Eco-U

โดยกลุ่มงานพัฒนานักศึกษา

ความเป็นมาของ Organic Green Eco-U

ระบบการผลิตและการบริโภค

- ปัจจัยนำเข้า (Input)	→	ทรัพยากรธรรมชาติ
- กระบวนการ (Process)	→	การผลิต การบริโภค การบริการ การลงทุน
- ผลที่ได้ (Output)	→	สินค้า บริการ
	→	สิ่งปลูกสร้าง
	→	สิ่งอำนวยความสะดวก
	→	ระบบการคมนาคม ขนส่ง พลังงาน
- ผลลัพธ์ (Outcome)	→	มลภาวะและของเสีย

ระบบการพัฒนา

- ประชากรเพิ่ม	}	สร้างมลพิษ ปัญหาสິงแวดล้อม
- ทรัพยากรจำกัด		
- สิ่งอำนวยความสะดวก		
- สาธารณูปโภคพื้นฐาน		
- การสื่อสาร		
- อาคารที่อยู่อาศัย		
- การค้าการลงทุน		
- การแก่งแย่งแข่งขัน		
- บริโภคเกินจำเป็น		
- แย่งชิงทรัพยากร		

ผลการทบทวนปัญหาสิ่งแวดล้อม

- ความเสื่อมโทรม/เปลี่ยนแปลง
 - มลพิษ น้ำ อากาศ เสียง
 - ขยะ
 - ของเสียอันตราย/สารเคมี
 - โลกร้อนจากการปล่อยก๊าซ CO_2 สาร CFC
- การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติ
 - ป่าไม้
 - ถ่านหิน
 - น้ำมัน
 - ก๊าซธรรมชาติ
- วิกฤต
 - พลังงาน
 - อาหาร น้ำ
 - ป่าไม้ ระบบนิเวศ
 - โลกร้อน ภัยธรรมชาติ
- ภาวะเศรษฐกิจ
 - ขาดปัจจัย/วัตถุดิบ/การผลิต
 - สูญเสียงบประมาณในการเยียวยาสิ่งแวดล้อม

กระแสความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

Eearth Summit ๑๙๙๒ – Rio De Janeiro บราซิล

- การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา
- Agenda ๒๑ : ข้อตกลงระหว่างประเทศในการวางนโยบายและกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
 - การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและมลพิษ
 - การบรรเทาความยากจนและสุขภาพ

- การดำรงอยู่ของเศรษฐกิจ
- การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการปกป้องสิ่งแวดล้อม

ภายหลังการประชุมเกิด

- Rio Declaration on Environment and Development (ข้อตกลงระหว่างประเทศ ๒๗ ข้อ จากการทบทวน Stockholm Declaration)
- Statement of Principle on Forests (ต้องใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและมีการอนุรักษ์เพราะป่าสำคัญ)
- United Nation Framework on Climate Change. (การรักษาระดับ Greenhouse Gaess)
- Convention on Biological Diversity (ข้อตกลงการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน)

ข้อตกลงอื่น ๆ ด้านสิ่งแวดล้อม

๑. ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการคุ้มครองชั้นบรรยากาศ

- อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ คศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
- พิธีสารเกียวโต ภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ
- อนุสัญญาเวียนนา ว่าด้วยการปกป้องชั้นโอโซน คศ. ๑๙๘๕ (พ.ศ. ๒๕๕๘)
- พิธีสารมอนทรีออล ว่าด้วยสารที่ทำลายชั้นโอโซน คศ. ๑๙๘๗ (พ.ศ. ๒๕๓๐)

๒. ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพ

- อนุสัญญาว่าด้วยการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ คศ. ๑๙๗๑ (พ.ศ. ๒๕๑๔)
- อนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมรดกโลกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ
- อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าใกล้สูญพันธุ์
- อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ คศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๑๕)
- พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่าด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพ คศ. ๒๐๐๐ (พ.ศ. ๒๕๔๓)
- พิธีสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืชอาหารและการเกษตร คศ. ๒๐๐๑ (พ.ศ. ๒๕๔๔)

๓. ข้อตกลงระหว่างประเทศด้านการควบคุมสารเคมีและของเสียอันตราย

- อนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ คศ. ๑๙๙๒ (พ.ศ. ๒๕๓๕)
- อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยมลพิษที่ติดค้างยาวนาน คศ. ๒๐๐๑ (พ.ศ. ๒๕๔๔)
- อนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการควบคุมการย้ายข้ามแดนของเสียอันตรายและการกำจัด คศ. ๑๙๘๙ (พ.ศ. ๒๕๓๒)

การดำเนินงานเพื่อสิ่งแวดล้อม

ภาคอุตสาหกรรม Green Industry

- ปรับปรุงประสิทธิภาพกระบวนการผลิต
- บริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง
- ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR-Corporate Social Responsibility)

ภาคการเกษตร – Organic Agriculture

- เกษตรตามหลักธรรมชาติ
- ใส่ใจระบบนิเวศและสุขภาพ
- ไม่ใช้สารเคมี อาหารปลอดภัยในการบริโภค

การท่องเที่ยว – Green Tourism/Eco-Tourism

- เคารพธรรมชาติ อนุรักษ์ธรรมชาติ ความยั่งยืนของสภาพแหล่งท่องเที่ยว
- เคารพวิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน
- จัดการเดินทางกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น ปั่นจักรยาน ปั่นเขา ดำน้ำ ใช้เรือพลังงานแสงอาทิตย์ เรือแจว การเดินป่า
- จัดการขยะ

มหาวิทยาลัย – Green University

เกณฑ์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียวในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- ที่ตั้งและโครงสร้างพื้นฐาน
- การจัดการพลังงานและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- การจัดการของเสีย
- การจัดการน้ำ
- การจัดการขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- การให้การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและพัฒนาที่ยั่งยืน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยแม่โจ้ ระยะ ๑๕ ปี

(๒.๑) มหาวิทยาลัยเกษตรอินทรีย์ (Organic University) พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

หมายถึง การกลับคืนสู่การเกษตรแบบธรรมชาติ ซึ่งไม่ใช้การปฏิสนธิเคมีหรือเทคโนโลยีโดยสิ้นเชิง แต่หมายถึง การใช้อย่างถูกต้องและรับผิดชอบ โดยต้องยึดทางสายกลาง ใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง มีเหตุผลพอเพียง ไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักการในการพัฒนาลุ่มมหาวิทยาลัยเกษตรอินทรีย์ดังนี้

- ๑) การส่งเสริมการใช้กระบวนการแบบธรรมชาติอย่างครบวงจร (ผลิต แปรรูป ตลาด)
- ๒) ลด ละ เลิกการใช้สารเคมีในทุกขั้นตอน หรือใช้อย่างถูกต้อง รับผิดชอบ พอเพียง และไม่เป็นอันตรายต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม
- ๓) รักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดการผสมผสานเกื้อกูลซึ่งกันและกัน
- ๔) หมุนเวียนการใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- ๕) ส่งเสริมการบำรุงรักษาดินให้กลับมามีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน
- ๖) เพิ่มบทบาทมหาวิทยาลัยในการเป็นศูนย์ด้านเกษตรอินทรีย์ของชาติ
- ๗) สร้างความรู้ความเข้าใจ ความตระหนักถึงอันตรายจากสารเคมี และให้ความสำคัญกับการบริโภคอาหารปลอดภัยแก่นักศึกษา บุคลากร และชุมชน

(๒.๒) มหาวิทยาลัยสีเขียว (Green University) พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔

หมายถึง มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาสู่ความถูกต้อง โดยสร้างความสมดุลกับธรรมชาติ และการเป็น Green University ต้องเน้นเรื่องการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมที่ดีงาม (วัฒนธรรมแม่โจ้ วัฒนธรรมเกษตร วัฒนธรรมล้านนา และวัฒนธรรมไทย) และความดีมีคุณธรรม (ธรรมาภิบาล) โดยมีหลักการในการพัฒนาลุ่มมหาวิทยาลัย สีเขียว ดังนี้

- ๑) การเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยงดเว้นการตัดต้นไม้ใหญ่ และปลูกต้นไม้เพิ่มเติม
- ๒) การเพิ่มพื้นที่ทางเท้า
- ๓) การเพิ่มพื้นที่ทางจักรยาน และจำนวนยานพาหนะที่ไม่ใช้เชื้อเพลิง
- ๔) การลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ภายในมหาวิทยาลัย
- ๕) การเข้าสู่การจัดอันดับมหาวิทยาลัยสีเขียว
- ๖) กำหนดให้มีนโยบายให้การพัฒนาเชิงกายภาพรองรับการใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและสร้างสุขภาวะให้กับนักศึกษาและบุคลากร สร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ให้นักศึกษาทุกคนขณะที่นักศึกษาใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างมีความสุข

- ๓) การดูแลพัฒนาพื้นที่ของมหาวิทยาลัยจะต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชนรอบข้าง
เอื้อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน
- ๔) การพัฒนาพื้นที่ต่างๆ ไม่ได้เป็นเพียงนโยบายหรือความต้องการของผู้บริหารเท่านั้น
แต่เป็นเรื่องของของนักศึกษาและบุคลากรทุกฝ่ายจะต้องมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วม
การดูแลและพัฒนามหาวิทยาลัยร่วมกัน

(๒.๓) มหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ (Eco. University) พ.ศ. ๒๕๖๕-๒๕๖๙

หมายถึง มหาวิทยาลัยที่สร้างความสมดุล ในการอยู่ร่วมกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติอย่างสมบูรณ์แบบ
และยั่งยืน โดยคำนึงถึงความสุขที่แท้จริงของมนุษย์ การพัฒนาจิตใจ และการสร้างจิตสำนึกที่ดีงามแก่นักศึกษาและบุคลากร โดยมีหลักการในการพัฒนาลุ่มมหาวิทยาลัยเชิงนิเวศ ดังนี้

- ๑) การใช้พลังงานทดแทนภายในมหาวิทยาลัย
- ๒) การลดปริมาณของเสียเหลือศูนย์ (zero-waste)
- ๓) การเพิ่มหลักสูตรและวิชาเรียนที่เกี่ยวข้องกับ Eco
- ๔) การเพิ่มจำนวนงานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Eco
- ๕) การการสร้างอาคารเชิงนิเวศน์ต้นแบบ (Eco Building)
- ๖) การสร้างจิตสำนึกที่ดีงามแก่นักศึกษาและบุคลากร
- ๗) การลดการปล่อยคาร์บอนมอนนอกไซด์ (Carbon Reduction)
- ๘) การหมุนเวียนใช้ทรัพยากรดิน, น้ำ, พลังงาน (Reuse, Reduce, Recycle) อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน
- ๙) การออกแบบสิ่งก่อสร้าง อาคาร และชุมชนเชิงนิเวศน์ เพื่อสุขภาพกายใจที่ดี
- ๑๐) สร้างและถ่ายทอดนวัตกรรมและองค์ความรู้เกี่ยวกับการเกษตรที่ฉลาดต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Smart Agriculture)
- ๑๑) การชี้นำสังคมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม
- ๑๒) การกำกับดูแลสิ่งแวดล้อม

การบูรณาการกิจกรรมนักศึกษา เพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย Organic Green Eco-U

- ๑. สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการบริโภคอาหารปลอดภัยแก่นักศึกษา บุคลากร และชุมชน
โดยสร้างร้านอาหาร และร้านค้าเกษตรอินทรีย์ ภายในและรอบ ๆ มหาวิทยาลัย
- ๒. พัฒนามหาวิทยาลัยให้ปลอดเหล้า บุหรี่ ยาเสพติด สถานบันเทิง และแหล่งอบายมุข

๓. ลดปริมาณขยะ และของเสียทุกชนิด สร้างศูนย์รวมในการคัดแยกขยะ กำจัด และรีไซเคิลขยะและของเสียภายในมหาวิทยาลัย
๔. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแก่นักศึกษา บุคลากรและชุมชน
๕. ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทุกห่วงโซ่อุปทาน
๖. กำหนดจัดกิจกรรมในการลดการใช้พลังงานภายในมหาวิทยาลัย
๗. ปลูกฝังให้นักศึกษามีระเบียบวินัยโดยปฏิบัติตามกฎ ระเบียบมหาวิทยาลัย และกฎหมายบ้านเมือง

กิจกรรมพัฒนานักศึกษาที่บูรณาการร่วมกัน และประสบผลสำเร็จ เช่น

๑. โครงการแม่ใจแบ่งบ้านสร้างเมือง
๒. โครงการมหาวิทยาลัยแม่ใจสวมหมวกนิรภัย ๑๐๐ %
๓. โครงการมหาวิทยาลัยปลอดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กิจกรรมพัฒนาศึกษาที่กำลังจะบูรณาการร่วมกันต่อไป

๑. โครงการคัดแยกขยะ
๒. โครงการร้านอาหารปลอดภัย
